

**Perich
(1941-1995).**

**Humor amb
ulls de gat**

TRANS

FERÈNCIES

5

Autor
Jaume Capdevila, *Kap*

Coorganització
Arxiu Històric de la Ciutat
de Barcelona
El Born CCM

Coordinació
El Born CCM

Correcció
Tau Traduccions

Disseny gràfic i maquetació
Forma

Edició
Ajuntament de Barcelona
Institut de Cultura
El Born Centre de Cultura
i Memòria

DL B 3742-2020

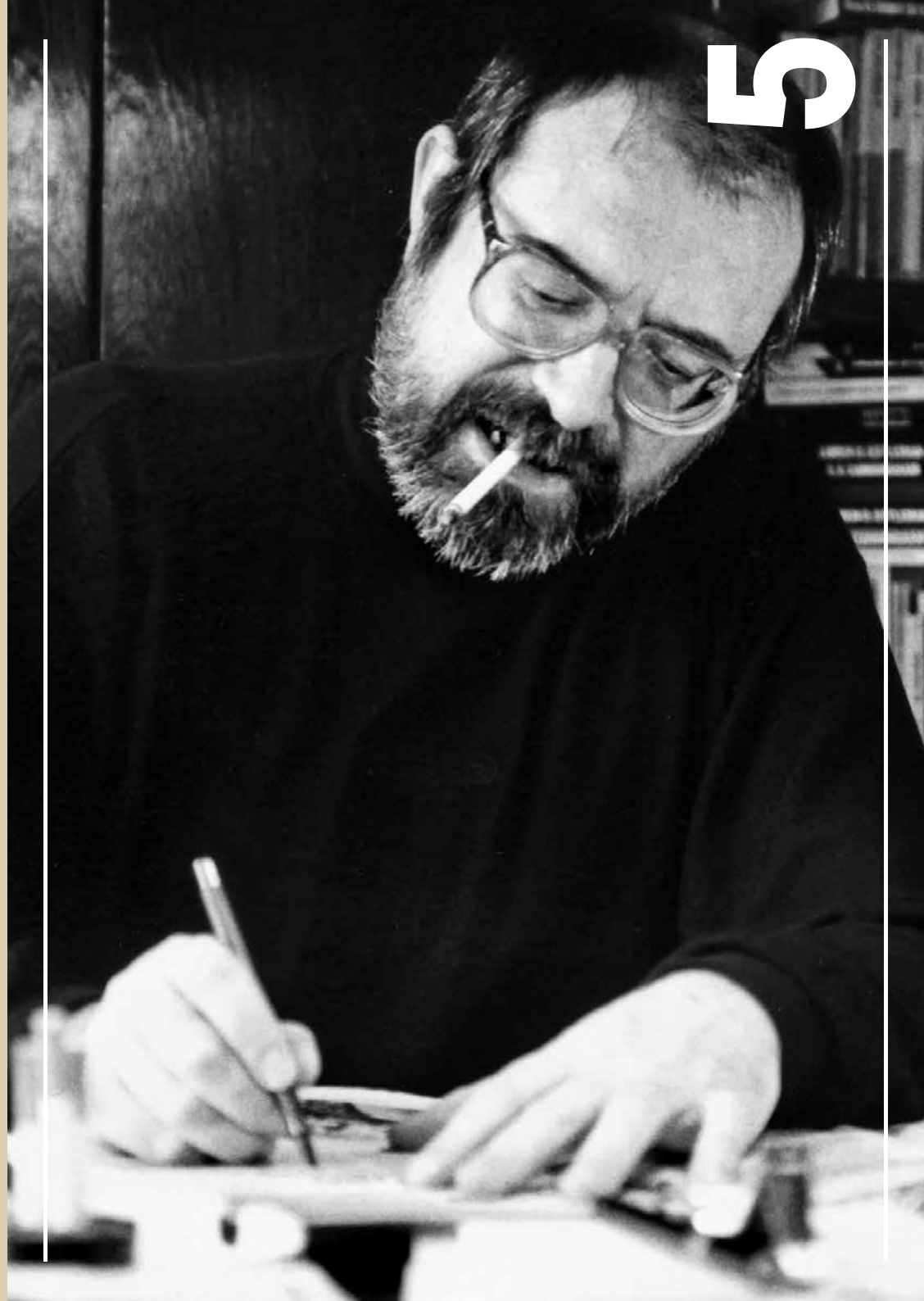
CONSELL D'EDICIONS
I PUBLICACIONS
DE L'AJUNTAMENT
DE BARCELONA

Jordi Martí Grau, Joan
Subirats Humet, Marc
Andreu Acebal, Gemma Arau
Ceballos, Àgueda Bañón
Pérez, Marta Clari Padrós,
Núria Costa Galobart, Albert
Dalmau Miranda, Laura
Pérez Castaño, Jordi Rabassa
Massons, Joan Ramon Riera
Alemany, Edgar Rovira
Sebastià i Anna Giralt Brunet

© de l'edició: Ajuntament
de Barcelona, 2020
© del text: els autors
© de les imatges:
Pàg. 1: Raquel Perich
Pàg. 3, 5, 7, 8, 13, 14-15, 16, 19,
21, 22-23, 25, 26, 27, 28-29:
hereves de Jaume Perich
Pàg. 10-11: Maurice Sinet

S'han fet totes les gestions
possibles per identificar els
propietaris dels drets d'autor.
Qualsevol error o omisió
accidentals s'hauran de
notificar per escrit als editors
i es corregiran en edicions
posteriors. Queda prohibida
la reproducció total o parcial
sense el permís exprés dels
editors, en els termes marcats
per la llei.

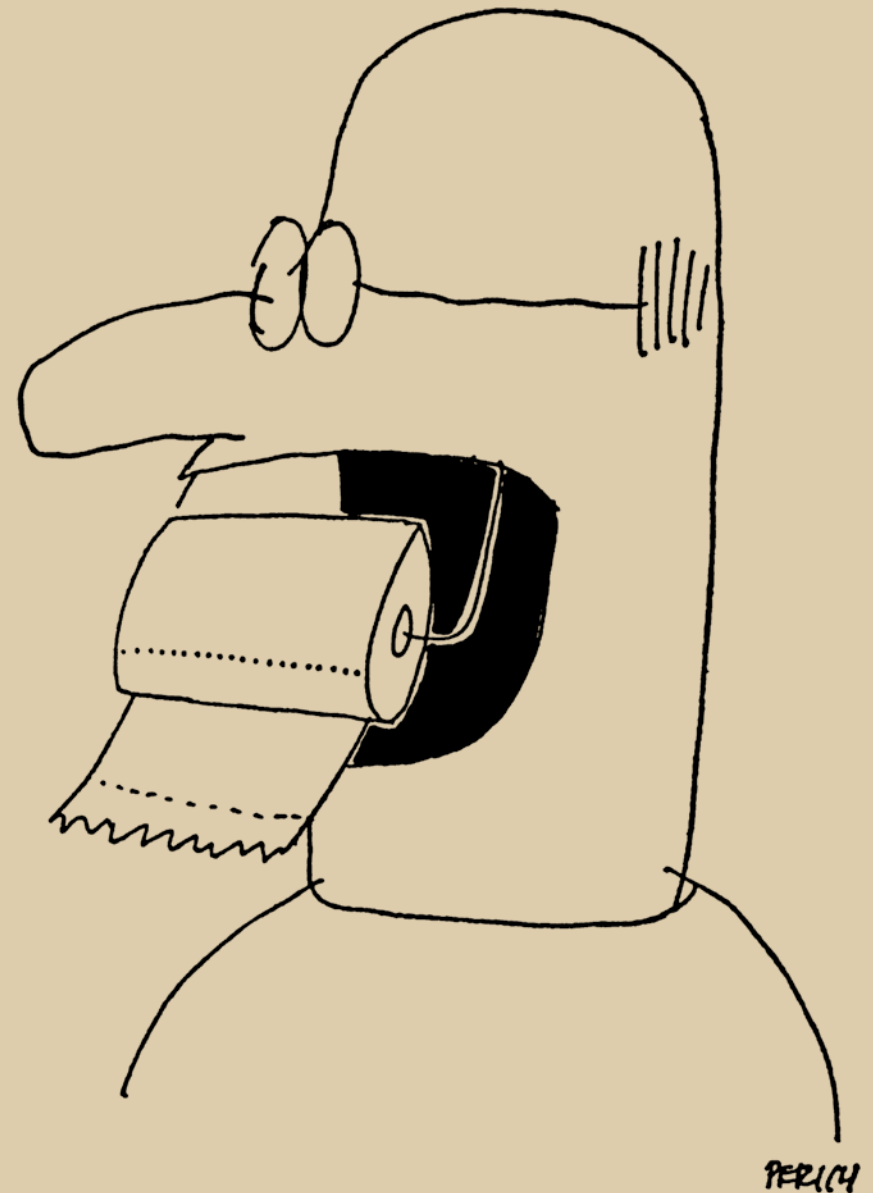
barcelona.cat/barcelonallibres
barcelona.cat/barcelonacultura
barcelona.cat/elbornculturaimemoria

«Yo solo quiero que respeten mi derecho a no respetar nada.»

Jaume Perich fou un dels humoristes més incisius, influents i populars del nostre país en el període que va de principis dels setanta a la fi del segle xx. Enguany es compleixen vint-i-cinc anys de la seva mort i els seus dibuixos, les seves breus sentències satíriques, els seus esmolats dards satírics fiblen encara la consciència dels lectors, avui igual que en el moment en què van ser escrites. De fet, a Perich, l'etiqueta d'humorista li queda força estreta. La penetrant mirada felina de Perich va retratar de manera lúcida i mordaç l'últim quart del segle xx i el pas dels anys ha aportat encara més profunditat i solidesa a la càrrega del seu pensament crític.

«Gracias a la guerra uno no solo puede morir por sus ideales, sino que puede morir incluso por los ideales de otro.»

La rialla amarga

Perich era un geni. Intel·ligència, compromís, talent i capacitat de treball, units i dedicats a un únic objectiu: fer riure i aconseguir revelar, mitjançant la rialla, els punts febles d'un sistema i una societat carregats de problemes i contradiccions. Només cal revisar la seva obra, d'allò més prolífica, per comprovar-ho. Perich ens fa riure, i també, amb cada dibuix, amb cada sentència, ens ajuda a descobrir una realitat oculta, sovint absurda. Perich és divertit, però també amarg, perquè la seva lucidesa incisiva ens enlluerna, i alhora deixa al descobert les febleses del nostre món i de nosaltres mateixos com a societat i com a persones, i això sempre acaba per deixar mal sabor de boca.

Manolo Vázquez Montalbán ja va deixar escrit al pròleg del llibre *Setze fetges* que Perich «irrita però no alegra (...) ha revolucionat el sentit de l'humorisme i l'ha orientat més al camp de la provocació que al camp del divertiment». Cal destacar que això passava en ple franquisme, quan la repressió i la censura aplicada de forma abassegadora durant dècades pretenien desactivar qualsevol mena de resistència al règim, per minúscula que fos. L'humor va aconseguir provocar les primeres esclatxes en aquell franquisme inclement i monolític, ja que amb la seva capacitat de parlar de coses sense anomenar-les, d'incitar els lectors a anar molt més enllà de la lectura literal, llegint entre línies i carregant de significats cada insinuació, la rialla esdevé una vàlvula d'escapament, ferment de catarsi, llavor de contravenció. El dibuix d'humor, doncs, es converteix en una de les principals eines subversives d'aquells que viuen sota la bota de la submissió i la repressió. En aquest sentit, el Perich provocador busca, en cada vinyeta, el cos a cos amb l'aparell repressiu. Pretén evidenciar l'absurda arbitrietat de la societat franquista i ho fa mitjançant l'enginy. La recepta de l'humor de Perich consisteix a cuinar plats prohibits, si bé confeccionats amb ingredients totalment permesos; és a dir, dibuixar coses que es poden dibuixar,

però dient coses que no es poden dir. Després de llegir cadascuna de les vinyetes de Perich, el públic es quedava amb la sensació que allò que acabava de llegir era massa fort, no pel que deia explícitament, sinó per tot el que s'hi podia interpretar. Aquesta és la clau de l'èxit immediat de Perich i la seva enorme popularitat: talment com en el circ el públic aplaudeix el trapezista que fa cabrioles a vint metres del terra i sense xarxa, en l'humor es valora el ninotaire que és capaç de transitar de manera més temerària per damunt de la línia vermella de les prohibicions establertes.

«Uno de los
inconvenientes de
ser pobre es que
encima te obligan a
ser honrado.»

Riure sense peatges

El llibre *Autopista*, que recull alguns dels textos i dibuixos publicats a la secció «Perich Match» del diari *El Correo Catalán*, va ser el llibre més venut de 1971. El títol és una paròdia del llibre *Camino*, del fundador de l'Opus Dei, Josemaría Escrivá de Balaguer. Una de les frases que escriu Perich a l'interior és: «Parece ser que de momento al célebre libro *Camino* no se le va a cambiar el título y llamarle *Autopista*». Feia una subtil referència (el màxim que en aquella època es podia arribar a fer) al creixent poder d'aquella organització tan ben empeltada en les altes esferes del règim franquista. Segons explica el mateix Perich, «el libro fue una maravilla y un desastre. Una maravilla porque contra todo pronóstico se convirtió en dos semanas en el *best-seller* del año (...). Un desastre porque a la Administración le sentó como una patada en los cojones y aunque llegó tarde para impedir la publicación del libro, cerró la editorial y fui vetado en todos los medios de comunicación, o casi; económicamente el “gran éxito” resultó un fracaso, y quedé calificado para siempre como “progre”, “rojo”, y “tonto útil” (cosa falsa: no era útil) y, por si fuera poco, me fue imposible publicar en editoriales de derechas, que eran las que pagaban bien.»

Aquest llibre fou el detonant de l'anomenat «boom» de l'humor gràfic dels anys setanta. L'humor arribaria a ser un factor clau en el periodisme de la Transició, quan els censors van ser incapaços de filtrar les crítiques i els sobreentesos que els ninotaires dissimulaven en les seves vinyetes, ajudats per un públic, delerós de canvis, que carregava de sentit la més subtil de les insinuacions. Així, algunes de les vinyetes esmolades i contundents però aparentment innòcues publicades els darrers anys del franquisme, esdevingueren un petit oasi de llibertat en aquell desert de repressió i censura. Perich, amb el seu profund i enginyós desvergonyiment, s'erigiria en el líder d'aquella generació de dibuixants.

Al juny de 1972 la revista *Dossier Mundo* dedica el seu número 10 de manera monogràfica a l'humor i s'hi afirma: «*Autopista*, el llibre d'humor de Perich, s'ha mantingut durant mesos en el primer lloc de la llista espanyola de *best-sellers*, aconseguint xifres de venda pràcticament sense precedents en l'àmbit editorial espanyol dels últims anys», i conclou: «Els directors dels mitjans informatius impresos saben que l'humor gràfic interessa al lector, i destaquen en les seves pàgines la presència dels dibuixants respectius». Entre 1970 i 1975, doncs, les vinyetes d'humor passen de les pàgines d'entreteniment i passatemps dels diaris a les pàgines de política i d'opinió. En aquell període neixen les grans publicacions satíriques de la Transició: *Barrabás* (1972-1977), *Hermano Lobo* (1972-1976), *El Papi* (1973-1987), *Por Favor* (1974-1978) i *Mata Ratos* (1975-1977), planter d'orfebres de la sàtira que van de l'astracanada hilarant i ofensiva d'*El Papi*, a la subtileza polititzada i perspicaç de *Por Favor*. L'humor, amb la seva capacitat de dir sense dir, d'anar molt més enllà del que aparentment exposa la lectura literal, amb el seu poder subversiu, en moments de crisi s'erigeix com una potentíssima eina d'erosió del règim, i en les publicacions satíriques s'arriba més lluny que mai en la crítica als poders establerts, mentre que, alhora, la censura malda per fer-los pagar el peatge, per reprimir aquella insurrecció, castigant i reprimint dibuixants i publicacions.

«El hombre es el animal más inhumano que existe.»

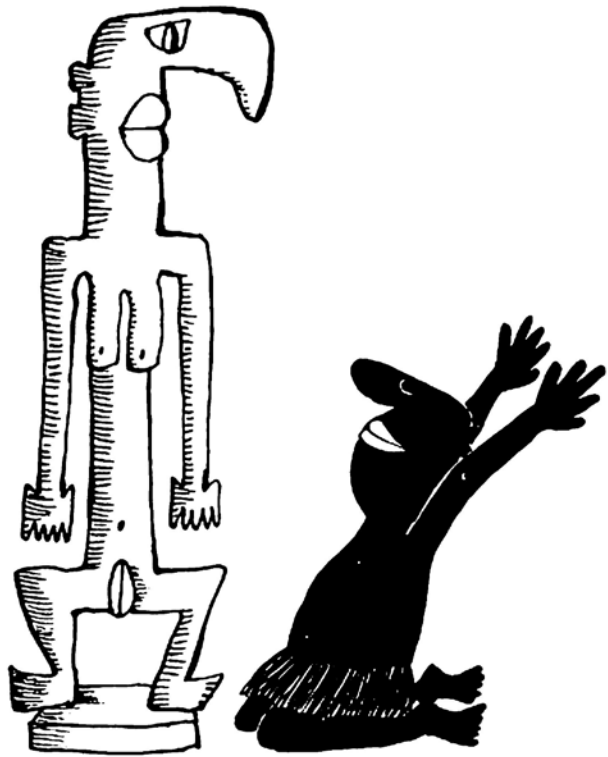
Perichs d'abans de Perich

Històricament Catalunya ha tingut una àmplia tradició de caricaturistes i premsa satírica. Potser pel fet de ser lluny dels nuclis de poder de l'Estat, la premsa barcelonina sempre ha estat més crítica i les publicacions satíriques s'han situat sempre a la primera línia del periodisme més combatiu. La caricatura i l'humor gràfic resulten molt efectius per propagar la crítica política i social, tant per la immediatesa i l'impacte propis del llenguatge gràfic, com per la facilitat de transmissió de la imatge en un públic que històricament té nivells elevats d'analfabetisme. La pressió de la censura sobre la premsa política —el canal natural per on expressar ideologies divergents— va provocar la proliferació d'una variada premsa humorística i satírica, ja que l'humor permet el joc, la insinuació, la metàfora, i disposa de tot de mecanismes per eludir l'acció directa de la censura. L'humor funciona a partir de sobreentesos, al·lusions velades, equívocs i marrades que permeten fer entendre sense dir explícitament.

De forma molt més tardana que a la resta del món occidental, on la tradició de premsa satírica s'inicia amb publicacions com *La Caricature* (1830) o *Punch* (1841), a casa nostra no és fins que té lloc la Revolució de 1868 —quan es desallotja la dinastia borbònica del tron espanyol— que un seguit de capçaleres satíriques aconsegueixen consolidar-se en el panorama periodístic del nostre país. La restauració del règim monàrquic a partir de 1874 no pogué aturar la proliferació d'aquest tipus de publicacions, que, defensant tota mena d'ideologies amb divers talent i fortuna, il·luminaren la ciutadania amb la seva guspira satírica fins a la fi de la guerra civil. És en aquesta premsa, amb capçaleres de gran rellevància, com *La Flaca* (1869-1876), *La Campana de Gràcia* (1870-1934), *L'Esquella de la Torratxa* (1879-1939), *Cu-Cut!* (1902-1912), *Papitu* (1908-1936), *El Borinot* (1923-1927) o *El Be Negre* (1931-1936), on humoristes de gran talent han lluit la seva ironia i causticitat.

Cada generació ha tingut, en la premsa de la seva època, el dibuixant que ha estat capaç de copsar amb encert el pols del seu temps. Cada moment ha tingut el seu humorista de referència, cada període ha tingut el seu Perich, l'autor que ha sabut retratar i canalitzar els anhels dels seus coetanis. Apelles Mestres (1854-1936), Manuel Moliné (1833-1901), Ricard Opisso (1880-1966), Apa (1878-1948) o Picarol (1876-1971) van gaudir d'una popularitat enorme gràcies als seus dibuixos i van connectar amb els seus lectors fent un humor que responia a les necessitats del seu moment. Mentre que Mestres o Moliné són un exemple perfecte del republicanisme utòpic del tombant de segle, Opisso es postula com el cronista de les classes populars barcelonines i Apa s'erigeix en el satirista més mordaç del primer terç del segle xx i ha de fugir sovintejadament a l'exili per evitar ésser castigat per les seves mordents vinyetes. Però l'alçament feixista del 36, la guerra i la posterior dictadura estronquen aquesta tradició.

«Hay gente que aún cree que la norma "Circule por la derecha" es de tráfico.»

Siné

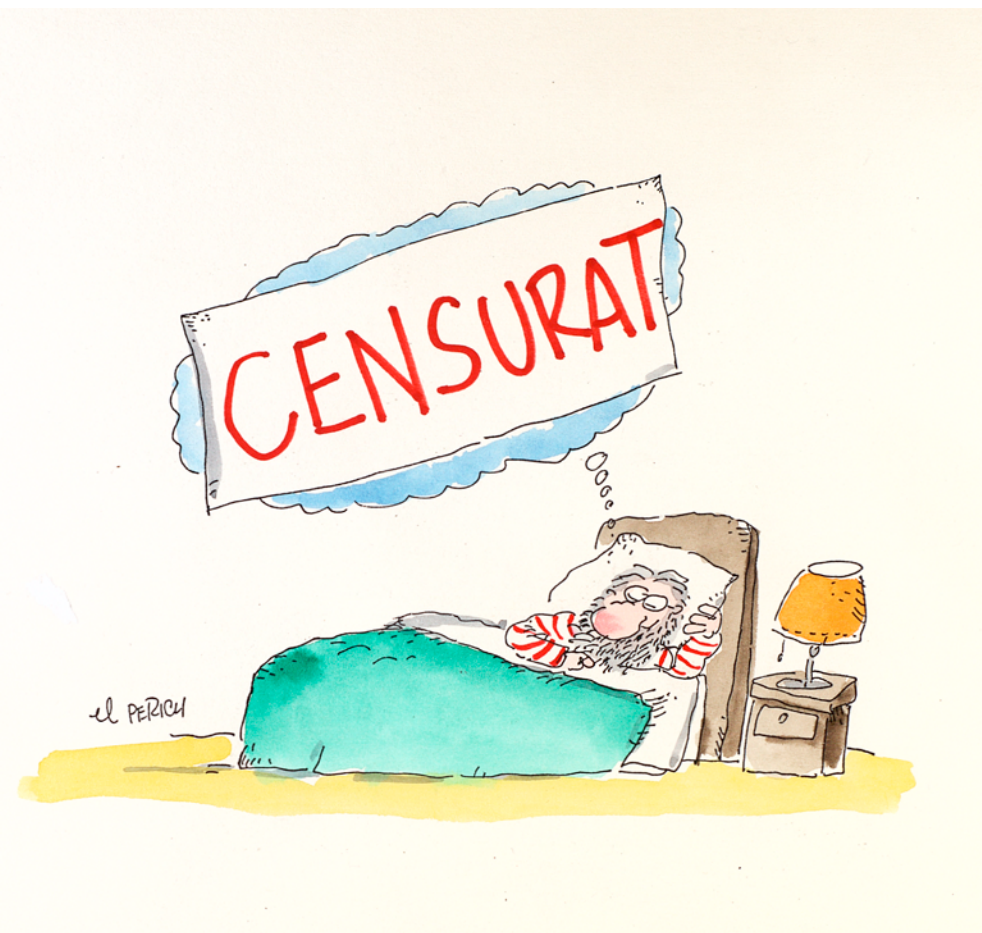
Reinventar la tradició

Durant el franquisme, l'humor crític fou absolutament prohibit. Si bé el règim va permetre algunes publicacions d'humor completament despolititzat, Catalunya fou un territori especialment castigat i es va intentar anihilar tota la tradició cultural anterior. Per això, Perich, que neix l'any 1941, no pot beure directament de la tradició d'humor català a la qual pertany de manera natural. Els seus primers referents en aquest camp provenen de l'humor oficial del franquisme, dels autors de la revista *La Codorniz* (1941-1978), així com de l'aparentment humor innocu dels humoristes de les revistes de l'editorial Bruguera, dirigides en principi al públic infantil. De fet, li serà molt més fàcil accedir a l'obra d'humoristes internacionals —dels francesos Siné (1928-2016), Bosc (1924-1973), Chaval (1915-1968) o Sempé (1932), als del món anglosaxó, com Searle (1920-2011), Steinberg (1913-1999), Adams (1912-1988) o Soglow (1900-1975), freqüentment republicats en revistes espanyoles— que no pas a la tradició autòctona. El franquisme fa impossible trobar col·leccions de publicacions com *L'Esquella de la Torratxa*, *La Campana de Gràcia*, *Cu-Cut!* i especialment *Papitu*, que haurien hagut de conformar el substrat cultural natural d'un humorista nascut a Barcelona, i les que es conserven ho fan amagades, en la clandestinitat, i no són de fàcil accés. Així, doncs, l'obra de Perich —que té com a referents més pròxims els dibuixants de la publicació francesa *Charlie Hebdo* (1970-1981) que no pas els ninotaires barcelonins de *L'Esquella de la Torratxa*— renova el panorama de l'humor a casa nostra, ja que no pot sustentar-se en una tradició anterior consolidada amb normalitat. Per això la seva obra és més innovadora i fresca, perquè es veu obligat a abocar-se enfora, en lloc de mirar endins.

Cal recordar també que els principals ninotaires de la premsa catalana d'abans de la guerra van acabar castigats, represaliats o exiliats. Per tant, el país va haver d'esperar a l'aparició d'una nova generació d'artistes jo-

ves i inconformistes, que no estiguessin marcats pel terror de la guerra i que s'atreuissin a tenyir els seus dibuixos amb una lleugera pàtina crítica. Tanmateix, la llei de premsa de Fraga de l'any 1966 contribueix a l'augment progressiu de les càrregues de profunditat amagades a les vinyetes. Marca aquest camí l'obra de Cesc (1927-2006), lírica i subtil, però alhora demolidora, que aviat passarà a ser una de les signatures imprescindibles de la premsa més «progressista» (per dir-ho d'alguna manera) del moment. A Madrid, emergeix l'humor negre de Chumy Chúmez (1927-2003), àcrata i corrosiu, que també esdevé un referent immediat al jove Perich.

«A veces es necesario leer entre líneas porque, lógicamente, mucha gente no quiere escribir entre rejas.»

Algo que no creo desde el año 1764 es que se pueda convencer a los adversarios con argumentos escritos. Si no he abandonado la pluma, es solamente para irritarlos, para dar fuerza y coraje a los que nos aprueban y hacer saber a los otros que no nos han convencido.

Christoph Lichtenberg

... Y ADEMÁS, UN
DÍA DESCUBRÍ ALGO
QUE ME ANIMO A SEGUIR
ES ECRIBIENDO...

Vocació de ninotaire

«Soc fill d'una família burgesa», diu Perich. «Al meu temps, això volia dir que érem pobres, però pobres que dissimulaven». Escolaritzat en un col·legi religiós al cor de l'Eixample, als setze anys comença a treballar dibuixant plànols per a la Renfe, però ja es marca l'objectiu de perseguir la seva vocació de ninotaire i abandona els estudis de peritatge industrial per esdevenir dibuixant de premsa. El gener de 1960 li publiquen un dibuix per primera vegada al número 7 de l'efímera revista *Pepe Cola* (1959-1960) i, un cop enllestits els 18 mesos preceptius de servei militar, obté una plaça de redactor a l'editorial Bruguera. Allà demostra la seva versatilitat i aviat el posen al capdavant de la publicació *DDT* (1951-1978), tot i que també intervé en altres revistes de la mateixa editorial, alhora que envia col·laboracions a altres editorials i aconsegueix publicar en revistes tan diverses com *La Codorniz*, *Mata Ratos* (1964-1974) o *Cavall Fort* (fundada el 1961). Entre les tasques editorials, Perich es fa càrrec també de la traducció de les historietes de personatges del còmic francobelga, com *Astérix*, d'Uderzo i Goscinny; *Blueberry*, de Giraud i Charlier, i *Achilles Talon*, de Greg.

Juntament amb dos companys de Bruguera, Antonio Turnes (1930-1997) i Enrique Oliván (1933-2000), va proposar una pàgina d'humor al diari falangista *Solidaridad Nacional*, que es publicà per primera vegada el dia de Sant Jordi de 1966 i va permetre a Perich donar-se a conèixer en els ambients periodístics barcelonins i, a partir de desembre de 1967, passar a *El Correo Catalán*, on va poder desenvolupar-se professionalment en diverses facetes: «Allà hi vaig fer de tot, menys escombrar: vaig escriure, dibuixar, il·lustrar, compilar antologies d'humor, concebre una filla (a casa), etc. No em va anar gens malament, tan sols calia treballar setze hores cada dia...».

Aturem-nos un moment en una d'aquestes altres facetes. A les pàgines d'*El Correo Catalán*, Perich hi pot desenvolupar entre 1968 i 1970 una secció titulada «El Humor

Otro», on passa revista al panorama de l'humor gràfic nacional i internacional. D'aquesta manera podem veure com hi analitza amb una mirada penetrant i rigorosa l'obra dels seus col·legues de la premsa d'arreu del món, presentant cada autor amb unes breus dades biogràfiques i una petita selecció de dibuixos. A continuació escriu una nova sèrie, «Humor catalán hoy», on centra la mirada en els autors de la premsa catalana i confegeix així una imprescindible radiografia de l'humor gràfic d'aleshores. El seu interès pel gènere, els seus amplis coneixements en aquest camp i la seva tasca divulgativa en aquest àmbit el converteixen en un dels teòrics de referència del moment. Però el teòric de l'humor aviat quedarà eclipsat per l'èxit fulgurant de l'humorista.

«El símbolo de la libertad es la antorcha. Por lo fácil que es apagarla.»

Humor concentrat

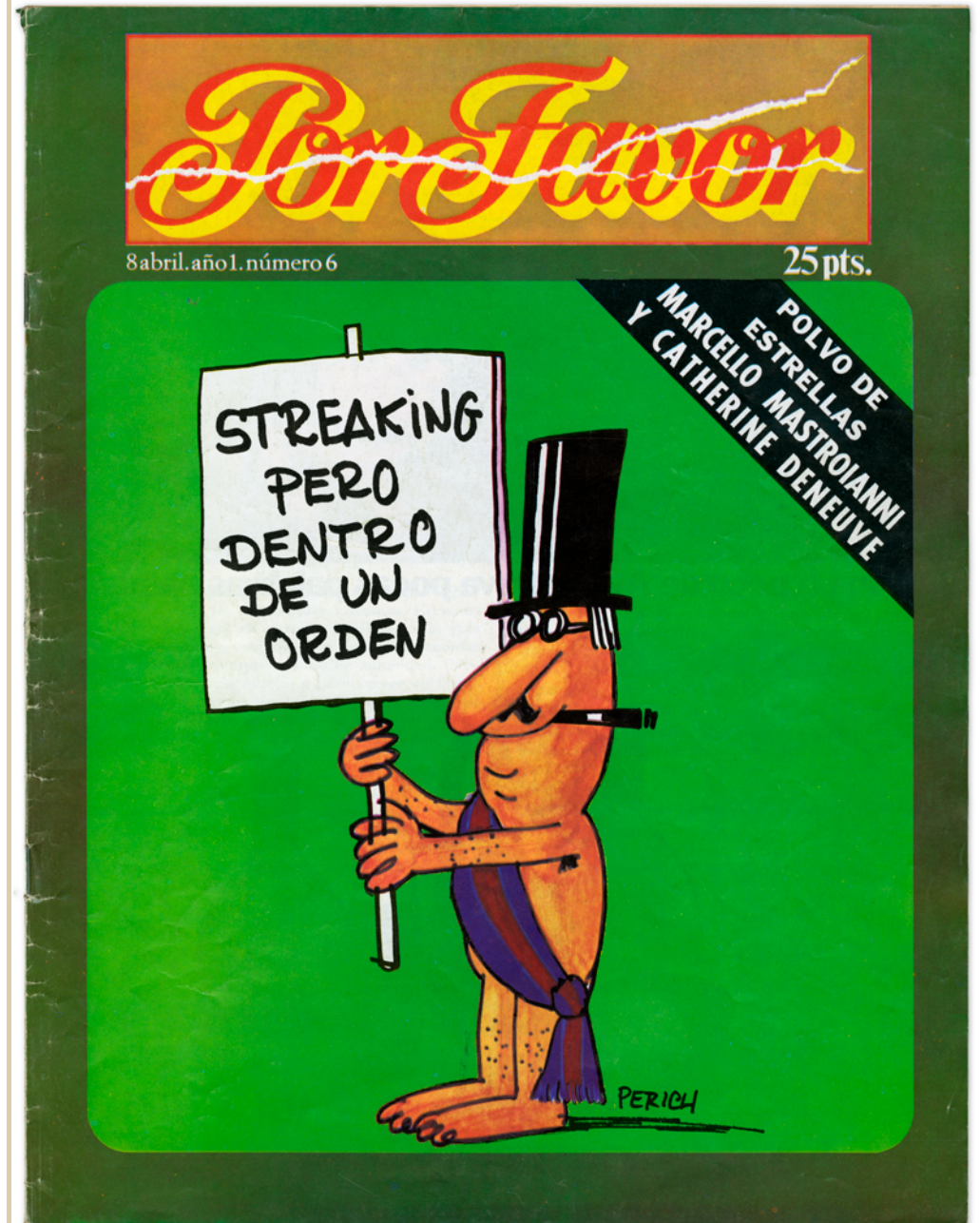
A *El Correo Catalán*, on dibuixava com a mínim dos acudits diaris, Perich hi fa, també, una secció titulada «Perich Match». Parodiant el nom del magazín francès *Paris Match*, es tractava d'una columna setmanal amb frases breus i enginyoses: «Aunque me divertía más dibujar que escribir, siempre —en el campo del humor, claro— había escrito alguna cosa. Con resultados no muy brillantes, todo hay que decirlo. Hasta que un día, casi sin querer (“Uno no busca, encuentra”, dijo Picasso), ¡encontré MI forma! Era simple: frases cortas, aforismos, juegos de palabras, sentencias..., todo en cuatro líneas, si no conseguía hacerlo en tres.»

El que fa Perich és recuperar la vena transgressora dels grans creadors satírics, on l'humor no és més que l'excusa per deixar caure una garrotada, on la rialla és la manera més fàcil de mostrar les dents esmolades a punt de mossegar. La sàtira de Perich entronca amb la tradició provocativa dels mestres de l'aforisme satíric, com Demòcrit d'Abdera, Swift, Lichtenberg o Pope. L'aforisme és l'eina amb la qual molts filòsofs i literats han bastit la seva obra. Heràclit, Epictet, Lao Tse, La Rochefoucauld, Voltaire, Nietzsche, Cioran o Wilde, entre d'altres, han utilitzat profusament aquest tipus de sentència breu que serveix per destil·lar pensaments complexos de forma colpidora.

Perich fou un mestre de l'aforisme, un hàbil canalitzador d'idees, minuciós i destre manufacturer de metàfores, enginyós i maliciós jugant amb els mots, estirant els conceptes fins a límits impossibles. Així mateix, en els seus dibuixos despullava el traç de tot element accessori i decoratiu per aconseguir un ninot sintètic i expressiu que potenciava el missatge crític. L'humor concentrat, la recerca de la síntesi, en el traç i en la paraula, utilitzada per exposar una crítica esmolada de forma enginyosa i subversiva era la seva marca de la casa. Perich és un creador funcional, tant en els escrits com en els dibuixos, on mots i línies s'usen, sempre, al

servei de les necessitats expressives de la idea que vol transmetre. Però en el cas del Perich cal afegir-hi el talent. Un talent natural per a l'anàlisi crítica; talent per trobar idees malicioses que inoculen petites dosis de verí en els cervells dels seus lectors; talent per trobar la mesura justa entre l'humor i la mala llet; talent, en definitiva, per a la sàtira. Perquè l'obra de Perich és bastida, no amb fina ironia ni innòcua comicitat, sinó amb demolidora i descarnada sàtira.

«Hay dos tipos de jamón: el bueno y el del país. En muchas otras cosas, también.»

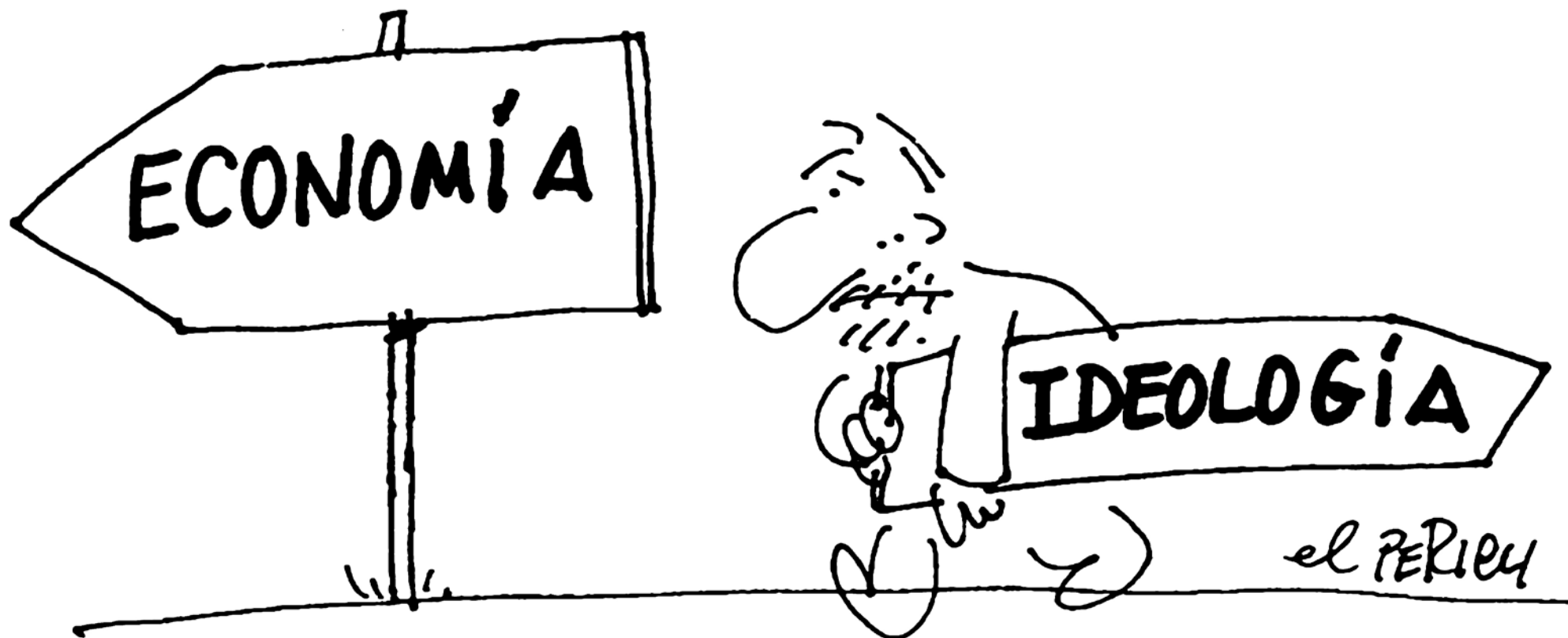

Una sàtira intel·lectual

La repercussió del llibre *Autopista* l'any 1970 fa que *La Vanguardia*, aleshores el diari amb la difusió més important del país, contracti Perich com a ninotaire. Això comporta la seva consagració com a dibuixant d'humor, i li aporta també una gens menyspreable tranquil·litat econòmica i professional, que va acompanyada d'un seguiment molt més rigorós i exasperant de la seva obra per part de la censura. Alhora col·labora a *Tele/eXprés*, el diari de la tarda del mateix grup editorial, amb una orientació ideològica més progressista i una redacció més jove i oberta: «Es la redacción más divertida que he conocido, al margen de las que organizaría yo más adelante», en diu. Aquesta consagració professional li permet assolir una de les seves fites personals «una de les coses de les quals em sento més orgullós», que és la creació d'una revista d'humor; el fet de poder concretar el que ell creu que ha de ser la sàtira periodística, que pren cos l'any 1974 en la revista *Por Favor*, impulsada fonamentalment per Perich i Vázquez Montalbán, amb el suport de l'editor José Ilario. Antifranquista, crítica amb el poder, l'Església i l'Exèrcit, al contrari que l'humor estripat d'*El Papus* (l'altra gran revista d'humor de la Transició feta a Barcelona), *Por Favor* apostava per l'humor d'alta volada intel·lectual, per la ironia i la subtileza més que no pas per l'estirabot i la grolleria. *Por Favor* és elegantment contestatària, subtilment subversiva, irònicament discordant. Pel que fa al format, així com l'equip de *Hara Kiri* i *Charlie Hebdo* era el model de *Barrabás*, d'*El Papus* i també d'*Hermano Lobo*, *Por Favor*, diferenciant-se de la resta de publicacions satíriques, s'inspiraria més aviat en la revista alemanya *Pardon* o la britànica *Punch*. De fet, quan el govern va multar-la i va suspendre el permís de publicació de la revista la tardor de 1974, la portada del primer número de *Por Favor* després de quatre mesos de silenci forçat era una fotografia dels responsables de la revista malferits i apedaçats, emulant la coberta del número 100 de la revista *Pardon*.

«Lo de quemar libros no es más que una muestra de que el progreso existe. Antiguamente se prefería quemar escritores.»

Humor amb ulls de gat

Espanya estrena règim democràtic després de la negror del franquisme. Perich afronta el nou període dibuixant en el nou diari *El Periódico de Catalunya* des del primer número. Fastiguejat amb la censura, havia deixat *La Vanguardia* i havia passat pel *Diario de Barcelona* i *Mundo Diario*, abans d'acomodar-se a finals de 1978 en aquesta capçalera, en la qual publicà fins al dia de la seva mort. El mateix any iniciava a la revista *Interviú* una altra de les seves col·laboracions de més llarga durada. Allà reprèn una secció, «Noticias del 5º Canal», que havia aparegut esporàdicament a la revista *Por Favor*. «El 5è canal, com quasi totes les coses, em va sortir per casualitat, enfront de la irritació total que em produï la informació que estava donant la TVE en el moment de la mort de Franco. Jo estava a *Por Favor*, i vaig dir-me: doncs bé, faré la paròdia del *Telediario*.» Al 5º Canal, les sentències breus i punyents habituals de Perich es transformen en titulars de premsa, parodiant el format i el llenguatge periodístic amb què telespectadors estan acostumats a escoltar les notícies. En aquesta secció, que en el fons no és més que una mutació del seu treball aforístic, es pot permetre seguir molt més arran l'actualitat. També el context polític, amb el canvi de règim i la desaparició de la censura, permet que l'humor sigui més concret i que aquestes referències a l'actualitat —que uns pocs anys abans haurien resultat conflictives— es puguin publicar amb normalitat. «Noticias del 5º Canal» esdevé una sèrie emblemàtica i Perich publica fins a cinc llibres compilant aquest material.

El 1980 Perich encetà la seva col·laboració a *El Jueves* (fundada el 1977). Aquesta revista volia ser un terme mitjà entre l'humor intel·lectual de *Por Favor* i la sàtira insolent d'*El Pápus*. És aquí on, de mica en mica, el gat Mao emergeix com a portaveu crític i reflexiu de les opinions de l'autor. Alhora que els gats van anar conquerint espai al cor i a la casa de Perich —primer fou Mao, després Dixi i Fritz—, també es van convertir pro-

gressivament en protagonistes de les seves vinyetes. «Si en una vinyeta hi dibuixo un gat, és que estic parlant jo», confessava. Fou a finals dels vuitanta que, a les pàgines de la revista *El Jueves*, va iniciar la sèrie «Afonismos del gato pardo», on el gat esdevé un *alter ego* de l'autor: esquerp, esmolat i indomable, posa veu de manera hilarant a les sagacitats de Perich. L'animal, de formes reflexives i sovint acompanyat d'un got de whisky i una cigarreta (els altres companys inseparables de Perich), critica, filosofa o analitza l'actualitat amb enginy i clarividència.

La mirada felina, penetrant i indòcil de Perich va retratar la nostra societat durant gairebé mig segle. Aquesta seva visió lúcida i rebel il·lumina com un flaix resplendent dels temes més banals als més complexos, sempre des del seu punt de vista inequívocament progressista i fortament polititzat. Els nintaires d'avui ens reconeixem, obertament, hereus de Perich. I és que la seva manera desacomplexada d'acarar la realitat, el seu estil concís, implacable i extremadament crític, ha deixat una marca tan gran en la professió que tots volem ser Perich. Però, a més, l'obra de Perich va aconseguir arribar a tota la societat i molts lectors van fer-se'l seu. Perich va ajudar els ciutadans d'aquest país a perdre la por, a obrir els ulls i a fer que es desvetllés el seu sentit crític. Perich és un referent intel·lectual de diverses generacions i, per això, Perich ja no és patrimoni dels humoristes, ni dels periodistes, sinó que forma part de l'essència d'aquest país.

AÑADIR AGUA AL WHISKY ES UNA TONTERIA : NO MEJORA EL WHISKY.... POR EN CONTRARIO, AÑADIR WHISKY AL AGUA, ES UNA MEDIDA INTELIGENTE : MEJORA EL AGUA...

UN POLÍTICO ES EL TÍO QUE TIENE SOLUCIONES CUANDO ESTÁ EN LA OPOSICIÓN Y PROBLEMAS CUANDO ESTÁ EN EL GOBIERNO...

Vint-i-cinc anys després de la seva mort veiem no només que l'obra de Perich encara és vigent, sinó que fou capaç d'assenyalar amb una lucidesa colpidora el moll de l'os de les qüestions fonamentals que encara avui pertorben la nostra societat. Retrobar Perich és una experiència agredolça. Cada frase, cada dibuix, rellegit avui, causa el mateix impacte demolidor que en el moment en què fou escrit. Això diu molt de Perich, i potser diu ben poc d'aquest país i d'aquesta societat... Potser hi ha qui pensa que el Perich era tan sols un senyor que feia dibuixos i deia coses divertides, però d'aquí a uns quants anys, quan siguem un altre país, un país culte i seriós, Perich hauria de ser recordat com un dels grans pensadors del segle xx.

«Nuestro drama, el de los humoristas, es que la gente se ríe de nuestro trabajo y tenemos que aguantarnos.»

El hombre

«El hombre no solo es el único animal capaz de reírse de sí mismo, sino que es el único también capaz de prohibir que se rían de él.»

Ajusticiamiento

«Igual que libertad no debe confundirse con libertinaje, justicia no debe confundirse con ajusticiamiento.»

Dinero (reflexión moral)

«El dinero no da solo la felicidad.»

Amor

«Resulta muy lamentable comprobar que el amor no puede durar eternamente y que, en cambio, el plástico sí.»

El español

«Todo el mundo sabe que el español es una de las lenguas más habladas del mundo, hasta que sale al extranjero.»

Habladurías

«Existe el peligro de que algunos de los que hablan demasiado de la patria se olviden de los que viven en ella.»

Matemáticas

«Si una ecuación de segundo grado no sale, se le debe aplicar el tercer grado.»

Curso escolar

«Comienza el curso escolar con toda normalidad: más caro.»

Incendios forestales

«Menos incendios forestales que el año anterior. Pero es que ya casi no quedaban bosques.»

Matrimonio

«En los triángulos matrimoniales, al contrario de los triángulos rectángulos, catetos solo hay uno.»

Química (social)

«El único producto no químico disolvente es la policía.»

Guerra

«Gracias a la guerra uno no solo puede morir por sus ideales, sino que puede morir incluso por los ideales de otro.»

el PERICH

EL BORN

Jaume Perich va ser un dels humoristes més incisius, influents i populars d'aquest país. L'1 de febrer de 2020 es compleixen vint-i-cinc anys de la seva mort i encara avui la seva visió lúcida i rebel es manté vigent amb una força insòlita.

CCM

Ajuntament
de Barcelona